

Tietojohdaminen sosiaalihuollossa

- Ei uhka vaan mahdollisuus!

Eväitä hyvinvointitiedolla johtamiseen
23.11.2022, Kainuun hyvinvointialue

Tarja Kauppila, johtaja
Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Lakisääteinen alueellinen kehittäjä

Sosiaalialan osaamiskeskus

Osket monipuolisina alan uudistajina ja edunvalvojina

- Lakisääteistä kehittämistyötä - perustoimintaa rahoittaa STM
- Osaamiskeskusten yhteisiä kehittämisteemoja mm. sosiaalihuollon tiedonhallinta (Kansa-koulu-hankkeet), lastensuojelu ja sosiaalityö, rakenteellinen sosiaalityö, kustannusvaikuttavuus
- Sosiaalialan kehittämisen edellytysten varmistaminen alueellisesti ja valtakunnallisesti
- *Sosiaalialan osaamiskeskukset soteuudistuksessa – Organisoituminen, tehtävät ja hallinto* on julkaistu (31.8.22 STM, ks. [Selvitys sosiaalialan osaamiskeskuksista sote-uudistuksessa valmistunut | Soteuudistus](#)).

Osket hyvinvointialueiden kumppanina

*Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tarkoituksena on luoda ja ylläpitää koko maan kattava alueellinen yhteistyörakenne sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen edistämiseksi sekä sosiaalialan alueellista yhteistyötä edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaamiseksi. Toiminnasta vastaavat alueelliset sosiaalialan osaamiskeskukset (osaamiskeskus), joiden **toimialueet kattavat hyvinvointialueet**. Ruotsinkielisen väestön tarpeita varten on lisäksi ruotsinkielinen osaamiskeskus. Osaamiskeskuksista ja niiden toimialueista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

(Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta 1230/2001; <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011230>)

Valtakunnallinen asiantuntijayhteistyö jatkuu

made by sosiaalialan osaamiskeskukset

- Valtakunnallinen sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta (STM, v. 2023–2026)
- Oskejohdon säännölliset kokoukset kuukausittain
- Valtakunnalliset oskepäivät vuosittain
- Yhteiset hankkeet, kuten Kansa-koulu kirjaamisosaamisessa (RRP), monialainen systeeminen lastensuojelu (STM), sosiaalityön tutkimushankkeet (VTR), sosiaalihuollon kustannusvaikuttavuus (RRP)
- Yhteiset asiantuntijaverkostot, kuten rakenteellisen sosiaalityön kehittämisverkostot (THL, osket)
- Muu oskeyhteistyö, kuten viestintä, lausunnot, tapaamiset, opintomatkat, rekryt

Osket ehdottaneet kehittämispanostuksia...

- Lastensuojelun monialaiseen jatkokehittämiseen. Toteutettu vuosina 2020–2022 hankerahoituksella (STM)
- **Sosiaalipalveluiden vaikuttavuuden arviointiin ja vaikuttavuustietoon perustuvaan ohjauksen kehittämiseen**
- Sosiaalihuollon kehittämisohjelman toimeenpanoon osallistumiseen
- Asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittämiseen, eteenkin asiaturvallisuuden kannalta
- Tukemaan hyvinvointialueiden vammais- ja vanhuspalveluiden kehittämistä (uudistuva lainsäädäntö)
- **Hyvinvointialueen sosiaalihuollon/sote-integroituun tiedontuotantoon ja tiedolla johtamiseen**
- **Sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin kehittämiseen**

- Osaamiskeskusjohtajien esitys eduskunnan
valtiovarainvaliokunnalle, 1.11.2022

Nyt ja tulevaisuudessa

ISO osaamisen kehittäjänä

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueet ja ISO

Pohjois-Suomen yhteistyöalue:

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Kainuun hyvinvointialue (ISO-jäsenyys vahvistettu 4.11.22)

Lapin hyvinvointialue

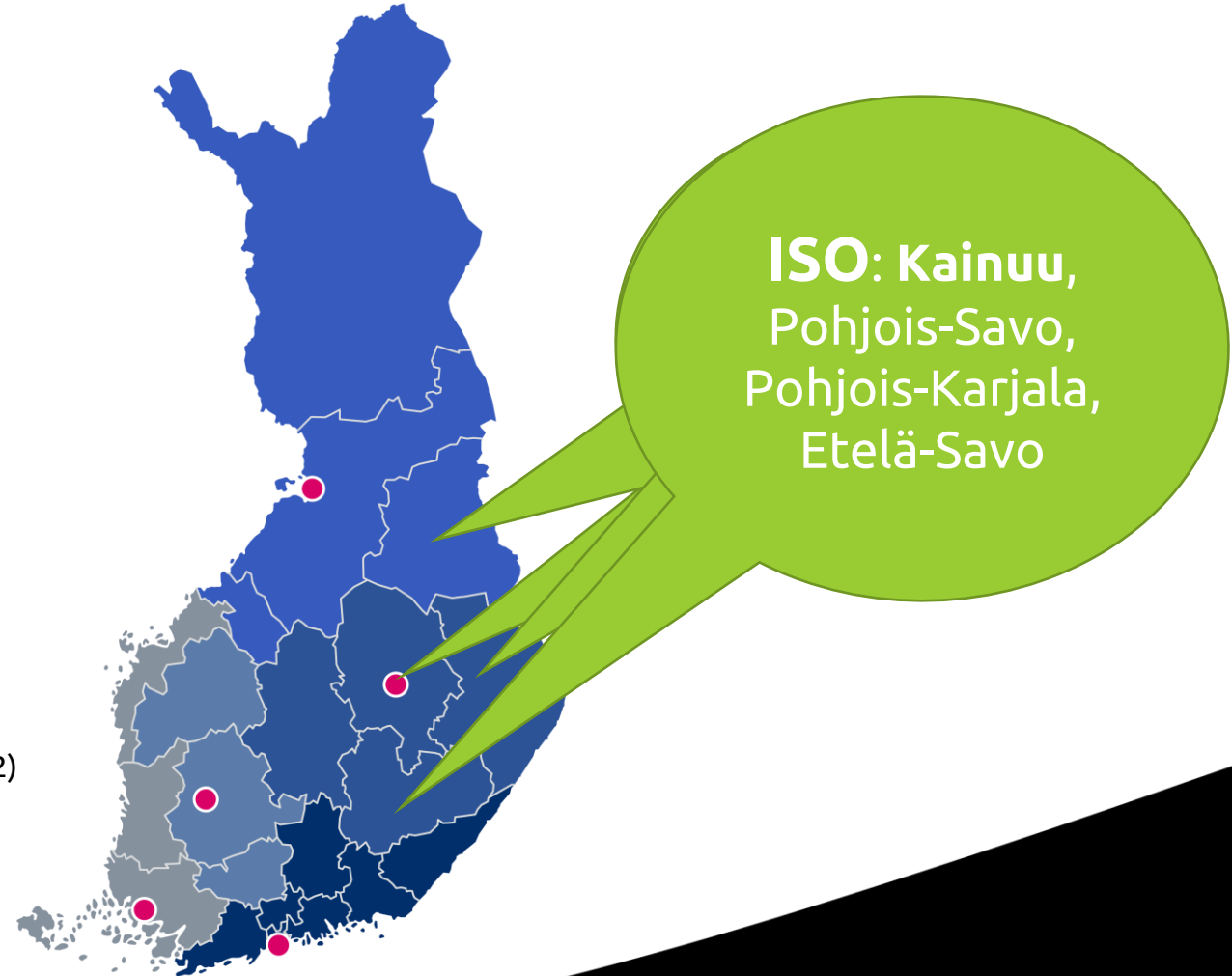
Itä-Suomen yhteistyöalue:

Pohjois-Savon hyvinvointialue (ISO-jäsenyys vahvistettu 4.11.22)

Keski-Suomen hyvinvointialue

Etelä-Savon hyvinvointialue (ISO-jäsenyys vahvistettu 16.9.22)

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue (ISO-jäsenyys vahvistettu 16.9.22)

Ajankohtaiset kehittämisteemat

ISO osaamisen kehittäjänä

- rakenteellisessa sosiaalialan työssä, esim.
 - SOSRAKE-hanke (ESR)
- sosiaalipalveluissa ja sosiaalityössä, esim.
 - Monialaisen lastensuojelun LUMO-hanke (STM),
 - Lasten, nuorten ja perheiden OT-hanke (STM)
- tietojohdamisessa ja tiedonhallinnassa sosiaalihuollossa, esim.
 - Kirjaamisosaamisessa Kansa-koulu -hanke (STM)

OSUVA

Osaamisen ja
uudistusvoiman
vahvistamista
sosiaalialalla
2022-2026

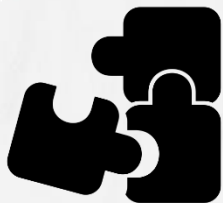

OSUVA tarkoittaa:

- Sosiaalialan kestävää yhteiskehittämistä
- Sote-uudistuksen etenemisen tukea
- Uudistamiseen tarvittavaa osaamista
- Kollegiaalisuuden edistämistä
- Asiantuntijoiden aktiivista kehittäjäkumppanuutta

OSUVAn tuella:

- Visio arvokkaasta ja vaikuttavasta sosiaalialasta
- Ennakoivaa ja jaettua strategista johtamista
- Hyvinvoiva, innostuva ja kehittävä työyhteisö
- Enemmän ammatillista uteliaisuutta, osaamista ja aloitteellisuutta
- Vahvempaa veto-, pito- ja uudistusvoimaa alalle

OSUVAt teemat:

1. Sosiaalialan vaikeudet, vahvuudet ja visiot
2. Sosiaalialaa uudistava osaaminen ja työhyvinvointi
3. Johtaminen sosiaalialalla

Tietojohtaminen, tutkimuksellisuus, rakenteet
UUDISTUSVOIMAA SOSIAALIHUOLTOON

Tietojohtaminen – tukitoimi ja ajuri sosiaalihuollossakin

- **Tiedon johtaminen**
- **Tiedolla johtaminen**

Sote-selvityshenkilöraportti: tiedolla ohjaus!

(Kauppila & Tuulonen 2016, 6)

- *Uudistuksen sosiaali- ja terveystieteelliset tavoitteet ovat erittäin kunnianhimoiset samalla, kun talouden niukkuus haastaa toimialan muiden ohella panostamaan kustannusvaikuttavuuteen ja tehokkuuteen. Ilman valtion vahvaa otetta tästä yhtälöstä ei uskota selvittävän perustuslain henkeä ja kirjainta kunnioittavasti. **Vaikuttavan ja kestävä kehityksen otteen on nojattava nykyistä enemmän tutkittuun tietoon, systemaattiseen arviointiin ja ennakointiin.***

Palvelevatko
tietojärjestelmät?

Sote-selvityshenkilöraportti: kehittämisohjaus!

(Kauppila & Tuulonen 2016, 2)

- Ohjauksen tulee olla selkeää, vaikuttavaa ja tietoon perustuvaa. Valtion ohjausroolia on vahvistettava. Normi-, resurssi- ja informaatio-ohjauksen lisäksi tarvitaan rakenteellista ohjausta ja **tutkimuksellista kehittämisohjausta**. Toimiva vastuun-, työn- ja resurssien jako sekä arviointi varmistavat tavoitteiden saavuttamista. (...)
Toiminnan tueksi perustetaan viisi itsehallintoalueiden (lue nykyisin 'hyvinvointialueiden', huom. T.K.) yhteistä **alueellista sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämisyksikköä**.

Tukevatko
alueelliset TKKI-
rakenteet?

Voimavarat
kirjaamisosaamisen
varmistamiseen?

Sote-strategiat, ohjaus, tietojohdaminen

*STM:ssä on käynnistetty **hyvinvointialueiden pysyvän ohjausmallin valmistelu**, johon sisältyy hyvinvointialueiden edustajista muodostettavan **sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan** asettaminen syyskuun alkupuolella. Neuvottelukunnan keskeisenä tehtävänä on valmistella **hyvinvointialueiden yhteiset strategiset tavoitteet** – joita myös tiedonhallinnan ja ICT:n käytön tulee tukea ja mahdollistaa. Tiedonhallinta ja ICT tukevat myös vaikuttavaa tietojohdamista.*

- Minna Saario, johtaja, STM (7.9.22)

ICT-muutoksen viime metrit ovat meneillään – toimeenpano jatkuu vuodenvaihteen jälkeen | Soteuudistus

Entä YTA:n
laajuinen
yhteistyö?

Sote-uudistus, TKKI-toiminta, tietojohdaminen

- Soten kehittämisrakenteiden varmistaminen tehtäneen useimmiten 'sitten joskus, tuonnempana'...
- Pitkjänteisen kehittämistoiminnan resursointi voi olla suhteellisen niukkaa, mutta määrä- ja lyhytaikaisiin hankkeisiin runsastakin...
- Palvelujen muutostilanteissa tiedonhallinnan perusprosessien varmistamisessa tuki voi olla ohuempaa, kuin hanketyönä kehittämiskohteiksi tunnistetuille asioille...
- Esim. Parlamentaarinen TKI-työryhmä ei tässä 'osuma'...

*Strateginen tietojohdamisen ja
tiedonhallinnan kehittämissyhteistyö
Itä-Suomen YTA:lla
- Kohti vuotta 2030!*

Kirkastamista kaipaavat

- Keitä on mukana ensi vuonna
- Mitä yhteistä hyvinvointialueiden strategioissa
- Millaisia ovat tietojohdamisen tilanne- ja tavoitekuvat hyvinvointialueilla
- Mitä yhteisiä kehittämistavoitteita ja toteutuksia haluaisimme nähdä
- Mitä edellytyksiä yhteistyön toteutumiselle tarvitsemme

Sote-kysymys sosiaalihuollon näkökulmasta

- Miten vastaanotetaan sosiaalityön ja laajemmin sosiaalihuollon tieto, taito ja toiminta aidosti edistysmahdollisuutena?
- Miten johdetaan sotepe-kokonaisuudessa tietoa ja tiedolla systemaattisesti, yhtenäisesti, pitkäjänteisesti?
- Miten vastataan sosiaalityön/sosiaalihuollon tietotarpeisiin, tutkimustarpeisiin, tutkimuksellisiin kehittämistarpeisiin, osaamisen kehittämistarpeisiin, investointitarpeisiin?

Auttamisen menetelmät ja rakenteiden tuki

Sosiaalihuollossa ei ole **vielä** kansallista *tutkittujen työmenetelmien* tuottamisen järjestelmää, **sille** **mandatoitua** vastuutahoa eikä **asianmukaista** rahoitusta **(lisäykset T.K.)**. Mitä on 'käypä sosiaalityö'?

- Anneli Pohjola (31.10.22)

Sosiaalihuollon vaativa erikoistaso

**Sosiaalinen vain perustasolla sote-keskuksissa, vaativa erikoistaso puuttuu (vrt. yliopistollinen sairaala, viiden yta-alueen palvelurakenne). Mielenterveystyö ja päihdetyö erityisen vaativissa nuorten tilanteissa?
Sosiaalihuollon keskittämisasetus?**

- Anneli Pohjola (31.10.22)

Sosiaalihuollon osaaminen ja tietoperustan tuki

***Osaamisen ja tietoperustan tukeminen sosiaalihuollossa –
sosiaalialan osaamiskeskusten tulevaisuus? Viidelle yta-
alueelle kehittämisen vastuu (TKKI-toiminta).***

Sosiaalihuollon tutkimuksen rakenteet sotessa?

Vrt. yo-sairaaloille oma lainsäädäntö, viisi yta-aluetta.

- Anneli Pohjola (31.10.22)

Vahva juridinen selkänoja uudistamiselle
Sosiaalihuoltolaki velvoittaa

Sosiaalihuoltolaki – vahva yleislaki

Tarkoituksena:

- 1) edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta;
- 2) vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta;
- 3) turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet;
- 4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa;

5) parantaa yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä 1–4 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. (8.7.2022/589)

L:lla 589/2022 muutettu 5 kohta tulee voimaan 1.1.2023.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®

Rakenteellinen sosiaalityö (SHL 7§)

Rakenteellisella sosiaalityöllä on huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittymisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluvat 1. (2)

1) sosiaalihuollon asiakastyöhön perustuvan tiedon tuottaminen asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä tarpeisiin vastaavien sosiaalipalvelujen ja muun sosiaalihuollon vaikutuksista;

2) tavoitteelliset toimet ja toimenpide-ehdotukset sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä hyvinvointialueen asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi;

(8.7.2022/589)

L:lla 589/2022 muutettu kohta 2 tulee voimaan 1.1.2023.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluvat 2. (2)

3) sosiaalihuollon asiantuntemuksen tuominen osaksi
hyvinvointialueen muiden toimialojen ja kunnan suunnittelua
sekä yhteistyö yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen
kanssa paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja
tukivalikoimaa kehittäen. (8.7.2022/589)

L:lla 589/2022 muutettu kohta 3 tulee voimaan 1.1.2023.

Paljon 'perusvelvoitteita' seurata ja toimia!

- Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen (SHL 8 §)
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen (SHL 9 §)
- Palvelujen kehittäminen kasvatuksen tukemiseksi (SHL 10 §)
- Rakenteellisen sosiaalityön 'velvoite' saa tuksa myös ammattihenkilölaista, kuntalaista, sote-järjestämislaita...

Tunnelmapala 'kentältä'

"Pienistähän tässä tosiaan pitää iloita, kun vertailee näitä tekemisen resursseja vaikkapa sinne terveydenhuoltoon. Aina välillä sen muistaa, mutta välillä aina turhauttaa se tekemisen hitaus, kun prosessit ovat mitä ovat."

(Rakenteellisen sosiaalityön kehittäjän email Tarjalle 9.9.22)

Voimavarat
rakenteellisen
sosiaalityön
raportointiin?

Summa summarum

**Tulevaisuus on tehtävä,
kuten ihmeetkin!**

Lähteitä puheenvuoron taustalla

Kauppila, T. 2015. Tietojohtaminen julkisissa sosiaalipalveluissa. Käsityksiä nykytilanteesta ja kehittämisestä. UEF EMBA –kehittämistyö 11/2015.
<https://www.isonet.fi/julkaisut-ja-materiaalit/iso-julkaisut/muut-julkaisut.html>

Kauppila, T. & Kiiski, K. & Lehtonen, M. 2018. Sähköhelmenkalastus. Sosiaalihuollon sähköisten palvelujen nykytila ja kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 14/2018. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3914-1>

Kauppila, T. & Tuulonen, A. 2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttava ja tehokas ohjaus. Selvityshenkilöraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:1. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3696-6>

Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta 13.12.2001/1230. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011230>

Liukko, E. & Muurinen, H. & Karjalainen, P. 2022. Rakenteellisen sosiaalityön nykytila ja tulevan kehityksen suuntaviivoja: Kuntakyselyn tuloksia. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-857-6>

Liukko, E. & Muurinen, H. & Kokkonen, T. & Santalahti, V. (toim.) 2022. Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö 2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-790-6>

Parlamentaarisen TKI-työryhmän loppuraportti. 2021. Parlamentaarinen TKI-työryhmä. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:95. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-516-0>

Piirainen, K. 2022. Osaamisella kohti hyvinvointia. Rakenteellisen sosiaalityön opas. SOSRAKE-osaamisverkosto ja Diakonia-ammattikorkeakoulu, käsikirjoitus. (Julkaistaan 12/2022)

Pohjola, A. 2021. Palvelujen yhteensovittamisen kysymyksiä sosiaalityön ja -ohjauksen näkökulmasta. Puheenvuoro STM:n seminaarissa Sote-uudistus ja sosiaalityö: Miten monialaisuutta edistetään käytännössä? 13.9.2021, Innokylä.

Pohjola, A. 2022. Kommentteja suosituksiin – rakenteellisia näkökulmia. Puheenvuoro Kynnystä voi vielä madaltaa –julkaisuseminaarissa 31.10.2022, Nuorisotutkimusseura ry.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Valtioneuvoston asetus sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta 20.12.2001. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011411>

Kuvat: Pixabay

Kiitos huomiostanne!

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Tulliportinkatu 34 A, 2. krs

70100 Kuopio

www.isonet.fi